

לקוטי תורה • פרשת ויקרא • מאמר 4

ולא תשבית מלח וגו'

"ולא תשבית מלח"

למלח אין טעם משלו, ובכל זאת הוא מוציא את הטעם ממה שהוא נוגע בו, מפני ששורשו בגבורות דאבא, שנעשות חסדים למטה, ובכוח הבירור של חכמה. כך גם חכמת התורה הנסתרת, הקבלה, אינה "נטעמת" בעצמה, אך היא נותנת טעם לכל התורה ולכל קרבן, והיא הברית הקושרת בין הבורא לבריא.

מוקדש לכבוד

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

אבי הרבי, רבי לוי יצחק

LikuteiTorah.com

הפרשה החסידית

/likuteitorah.com/he/likutei-torah/vayikra/4

הנקודה

למלח אין טעם משלו, ובכל זאת הוא מוציא את הטעם ממה שהוא נוגע בו, מפני ששורשו בגבורות דאבא, שנעשות חסדים למטה, ובכוח הברירה של חכמה. כך גם חכמת התורה הנסתרת, הקבלה, אינה "נטעמת" בעצמה, אך היא נותנת טעם לכל התורה ולכל קרבן, והיא הברית הקושרת בין הבורא לבריא.

כל קטע: לשון המאמר, אחר כך התרגום, ואחר כך ביאור קצר תחת קו זהב. המספרים הקטנים בלשון המאמר מפנים להערות שבסוף.

המאמר בקצרה

המאמר מסביר מדוע צריך למלוח כל קרבן (ויקרא ב, יג). המלח נותן טעם לבשר אף שאין לו טעם משלו. שורשו בגבורות דאבא: המלח הוא מים, חסד שבחכמה, שנשרפו באור השמש; ומה שהוא גבורות אצל אבא נעשה חסדים אצל אמא, ולכן המלח מתאפק בעצמו אך משפיע למה שמתחתיו; וכיוון שכל הטעמים באים מחכמה, המלח נותן טעם. הבשר, ששורשו בבינה, ה"אם", מתמתק על ידו. המלח מבטא גם את העיקרון "בחכמה אתברירו": כמו אדם הממין אוכל, או כמו קיבה בחלב, הוא מפריד את הפסולת מן האוכל ומוציא את הדם מן הבשר, בלי להימצא בתוצאה. שורשו העמוק ביותר הוא בוצינא דקרדוניתא, קו המדה, שמודד כל השפעה בלי להתלכש בה; לכן המלח שעל השולחן מגן מפני ייסורים, שכן הגבורות נמתקות רק בשורשן. בתורה, הקבלה היא המלח: היא נסתרת, ובכל זאת התורה כולה מתנהלת על פיה. המלח הוא "ברית אלקיך", השמורה לעתיד לבוא, שסעודתה היא השגה.

מבנה

- מלח: אין לו טעם, ובכל זאת הוא נותן טעם**¹
המלח מושרש בגבורות דאבא, שנעשות חסדים דאמא, ולכן הוא נותן טעם לבשר, ששורשו בבינה, אף שאין לו טעם משלו. כמו אדם הממין אוכל או כמו קיבה הגורמת לחלב להיקרש, הוא מברר בלי להימצא בתוצאה, משום ש"בחכמה אתברירו". שורשו העמוק ביותר הוא בוצינא דקרדוניתא, קו המדה; לכן הוא ממתיק את הדינים בשורשם ומגן מפני ייסורים.
- הקבלה — המלח של התורה**²
חכמת הקבלה היא המלח של התורה: היא נסתרת ונעלמת, ואינה נתפסת כ"טעם" כפי שנתפסת התורה הנגלית.
- מלח על כל קרבן: הברית**³
ובכל זאת, החכמה הנסתרת נותנת טעם לכל, שכן הנהגת העולמות היא על פי פנימיות התורה, והתורה כולה נאמרה על פי הקבלה. הקרבנות מבררים את הנפש הבהמית באמצעות חכמה, ולכן המלח בא איתם; הוא הברית הקושרת בין הבורא לבריא, "ברית מלח" השמורה לעתיד לבוא, שסעודתה היא ההשגה.

מושגים

גבורות דאבא	גבורות דאבא
גבורות דאבא	גבורות דאבא
כוחות הצמצום שבחכמה. ביחס לאבא הם גבורות, אך כשהם נמשכים לאמא (בינה), הם נעשים חסדים; לכן המלח, ששורשו שם, אינו בעל טעם בעצמו ובכל זאת נותן טעם.	"בחכמה אתברירו" בחכמה אתברירו
	העיקרון שלפיו הטוב נפרד מן הרע בכוחה של חכמה, הנשארת מחוץ לדבר שהיא מבררת, כמו אדם הממין אוכל או כמו קיבה הגורמת לחלב להיקרש. המלח, המוציא את הדם מן הבשר, מבטא עיקרון זה.

בוצינא דקרדוניתא וקו המדה בוצינא דקרדוניתא, קו המדה

הגבורה דעתיק יומין המתלבשת במוחא סתימאה, ומודדת כיצד ובאיזו מידה נמשכים כל אור וכלי, בלי להתלבש במה שהיא מודדת. זהו שורשו העמוק ביותר של המלח.

מזלא מזלא

ההשפעה שממנה אבא יונק, ושורשה במוחא סתימאה. הגימטרייה שלה, 78, שווה לגימטרייה של "מלח".

המתקה בשורש אין הגבורות נמתקין אלא בשרשן

הגבורות נמתקות רק במקורן. לכן המלח, שורש כל הגבורות, יכול להמתיקן, והוא מונח על השולחן כדי להגן מפני ייסורים.

חכמת הקבלה חכמת הקבלה

פנימיות התורה. היא נסתרת ואינה נתפסת כ"טעם", אך הנהגת העולמות והתורה הנגלית כולה הן על פיה, כשם שהמלח נותן טעם בלחם ובבשר.

ברית מלח ברית מלח

הקשר שבין הבורא לנבראים, הנוצר באמצעות כוח הבירור של חכמה; "ברית מלח עולם", השמורה לעתיד לבוא, כאשר סעודת הצדיקים תהיה ההשגה ששיגו.

קטע 1 • 11

מלח: אין לו טעם, ובכל זאת הוא נותן טעם

1 ולא תשבית מלח^{1,2,3} וגוי. הנה מלח הוא נותן טעם בדברים הנמלחים בו כמו הבשר. וכמ"ש בגמ' [בגמרא] פ"ק [פרק קמא] דברכות דף⁴ ה' סע"א [סוף עמוד א] ובמנחות דכ"א סע"א [סוף עמוד א], וכמ"ש היאכל תפל מבלי מלח⁵

"ולא תשבית מלח" וגוי. המלח נותן טעם בדברים שמולחים בו, כגון בשר, כפי שנאמר בגמרא, בפרק הראשון של ברכות, דף ה' סוף ע"א, ובמנחות, דף כ"א סוף ע"א; וכן נאמר: "הִיאֲכֹל תִּפְּל מִבְּלִי מֶלַח"?

המאמר פותח בפסוק מויקרא ב', יג, המצווה להוסיף מלח לכל קרבן. לפני שהאדמו"ר הזקן מסביר את הפסוק, הוא מציין עובדה פשוטה: המלח נותן טעם למה שמולחים בו, כגון בשר, כפי שעולה מדברי הגמרא (ברכות ה' ע"א ומנחות כ"א ע"א) ומשאלתו של איוב: "הִיאֲכֹל תִּפְּל מִבְּלִי מֶלַח"?

(וע' באדר"ז [באדרא זוטא] דרצ"ה ע"ב), שכלי מלח הוא בשר תפל שאין בו טעם וכשמולחים אותו במלח

(ועיינו באידרא זוטא, דף רצה ע"ב): בלי מלח הבשר תפל וחסר טעם, וכשמולחים אותו במלח,

הסוגריים הם הפניה של האדמו"ר הזקן לאידרא זוטא, חלק מן הזוהר בחלקו השלישי. המשפט עצמו ממשיך את התיאור המוכר מן הניסיון: בשר בלי מלח תפל וחסר טעם.

אזי נעשה כהבשר טעם שהמלח ממתקת את הבשר⁶. והרי המלח עצמו אין בו טעם ואעפ"כ [ואף על פי כן] הוא פועל הטעם בהבשר.

נוצר בבשר טעם, משום שהמלח ממתיק את הבשר. והרי למלח עצמו אין טעם, ואף על פי כן הוא יוצר טעם בבשר.

זו השאלה שהמאמר מבקש לפתור. המלח "ממתיק" את הבשר ומוציא ממנו את טעמו, אך את המלח עצמו אין אוכלים בשל טעמו. השאלה היא כיצד הוא יכול ליצור טעם בדבר אחר.

והענין ששרש המלח הוא בחי' גבורות דאבא שהמלח הוא מתולדות המים⁷ שע"י חום השמש ששורפם נעשה המלח.

ההסבר הוא ששורש המלח הוא בחינת גבורות דאבא, שכן המלח הוא אחד מתוצרי המים: באמצעות חום השמש, השורף אותם, נוצר המלח.

התשובה מתחילה בשורשו הרוחני של המלח: הגבורות שבאבא, ספירת חכמה כמערך שלם. מקורו הגשמי של המלח משקף זאת: הוא נוצר מן המים באמצעות החום השורף של השמש — חסד הפועל עליו כוח של גבורה.

ומים הוא בחי' חסד שבחכמה והמלח זהו בחי' גבורות ולכן היא חריף. (ועיין במא"א [במאורי אור] אות מ"ם סעיף ע"א).⁸

המים הם בחינת חסד שבחכמה, והמלח הוא בחינת גבורות, ולכן טעמו חריף. (ועיינו במאורי אור, אות מ"ם, סעיף ע"א.)

המים מסמלים את החסד וההשפעה שבחכמה, ואילו המלח, שהוא מים שנשרפו בחום השמש, מסמל את הגבורות; משום כך טעמו חריף. הסוגריים מפנים למאורי אור, ספר קבלה המסודר לפי אותיות האלף-בית, בערך שבאות מ"ם.

והנה מבואר בע"ח [בעץ חיים]⁹ שמגבורות דאבא נעשו חסדים דאימא.¹⁰ פי' דהגם דלגבי אבא נחשב לבחי' גבורות עכ"ז [עם כל זה] כשנמשכים לאימא נחשבים בחינת חסדים לגבה.

והנה מבואר בעץ חיים, שמגבורות דאבא נעשים חסדים דאימא. כלומר, אף שלגבי אבא הם נחשבים לבחינת גבורות, כשהם נמשכים לאימא הם נחשבים לבחינת חסדים ביחס אליה.

עץ חיים של האר"י מלמד שמה שהם גבורות לגבי אבא נעשים חסדים לגבי אימא, מערך הבינה. השאלה אם כוח מסוים נחשב גבורה או חסד תלויה בדרגה שאליה משווים אותו: מה שהוא צמצום ביחס לחכמה הוא שפע נדיב ביחס לבינה שמתחתיה.

ונודע שכל הטעמים נמשכים מחכמה¹¹ כי טעמים הם בשם ע"ב [שם ע"ב] שהוא חכמה, ולכן המלח ששרשו מבחי' אבא הוא הנותן טעם בדבר הנמלח.

וידוע שכל הטעמים נמשכים מחכמה, שכן הטעמים שייכים לשם ע"ב, שהוא בחינת חכמה. לכן המלח, ששורשו בבחינת אבא, הוא שנותן טעם בדבר שמולחים.

חכמה היא מקורו של כל "טעם". בקבלה הטעמים — הנקראים כך גם משום שהם סימני הטעמים שבתורה — שייכים לשם ע"ב, שם הוי' שמילוי אותיותיו עולה 72, והוא מקביל לחכמה. לכן המלח, ששורשו באבא, יכול לתת טעם.

ומ"מ הוא עצמו אין בו טעם. מפני שהוא מבחי' גבורות דאבא. לכן לפי שהוא מבחינת גבורות אין בו טעם, אבל הרי מבחי' גבורות דאבא נעשים חסדים דאימא.

ובכל זאת אין בו עצמו טעם, משום שהוא מבחינת גבורות דאבא. לכן, מכיוון שהוא מבחינת גבורות, אין בו טעם; אך הרי מגבורות דאבא נעשים חסדים דאימא.

שני צדדי השאלה נובעים משורש אחד. מכיוון שהמלח שייך לגבורות דאבא, כוח של ריסון ועצירה, אין לו טעם משלו; אך אותן גבורות עצמן נעשות חסדים דאימא, ולכן כשהמלח פועל בדבר שמתחתיו הוא נותן לו טעם.

וזהו שמטעים הבשר, (וענין הבשר עבמ"ש [עיין במה שכתוב] ע"פ בהעלותך את הנרות¹² חייך שלך גדול משלהם, וסד"ה והיה מדי חודש¹³ גבי יבא כל בשר להשתחוות.¹⁴

וזהו הטעם שהוא מעניק לבשר את טעמו. (בעניין הבשר, ראו מה שנכתב על הפסוק "בהעלותך את הנרות", "חייך, שלך גדול משלהם"; וכן בסוף המאמר הפותח במילים "והיה מדי חודש בחדשו", בעניין "יבוא כל בשר להשתחוות".

כך המלח מוציא את טעמו של הבשר. בסוגריים מוסבר מדוע מדובר דווקא בבשר, תוך הפניה לשני מאמרים: האחד על במדבר ה, ב, ועל דברי ה' לאהרן שהדלקת המנורה שלו "גדולה משלהם", כלומר מקרבנות הנשיאים; והשני לסופו של מאמר על ישעיהו סו, כג, "יבוא כל בשר להשתחוות".

ויובן משם דהבשר שרשו מבחי' בינה. וכמארז"ל [וכמאמר רבותינו זכרונם לברכה] אודם מן האם¹⁵ שממנו בשר כו', ולכן הבשר נמתק ע"י המלח שחסדים דאימא נתהוו מגבורות דאבא כנ"ל).

מכאן יובן ששורש הבשר הוא בבחינת בינה, וכמאמר רבותינו ז"ל: "אודם מן האם, שממנו בשר" וכי'. לכן הבשר נמתק על ידי המלח, שכן החסדים של אמא התהוו מהגבורות של אבא, כנוצר לעיל).

משני המאמרים הללו לומדים שהבשר, שורשו בבינה, ה"אם"; כדברי חז"ל, האם נותנת את החומר האדום שממנו נוצר הבשר (נידה לא ע"א). לכן המלח ממתיק דווקא את הבשר: הגבורות של אבא, שהמלח מושרש בהן, נעשות לחסדים של אמא, שהיא הבחינה שבה שורשו של הבשר.

ועוד שזהו כענין בחכמה אתברירו^{16,17} שחכמה הוא המברר כל הברורים להפריד הטוב מן הרע.

ועוד, זהו כענין "בחכמה אתברירו": החכמה היא שמבצעת את כל הברורים, כדי להפריד את הטוב מן הרע.

הסבר נוסף קושר את המלח לעיקרון הקבלי "בחכמה אתברירו". בירור פירושו הפרדת הטוב מן הרע המעורב בו, והחכמה היא שמבצעת את ההפרדה הזאת.

והנה עד"מ האדם המברר אוכל מתוך פסולת או הפסולת מן האוכל הרי אין מהותו נמצא בהמתברר כ"א רק שעל ידו נעשה הבירור.

והנה, דרך משל, אדם המברר אוכל מתוך פסולת, או פסולת מתוך האוכל — מהותו אינה נמצאת בדבר המתברר, אלא הבירור נעשה רק באמצעותו.

משל מחיי היום-יום: אדם המוציא אוכל מתוך פסולת אינו מכניס דבר מעצמו לתוך האוכל; הוא רק זה שבאמצעותו נעשה הבירור. כך גם החכמה מביאה לידי בירור, בלי שהיא עצמה נמצאת בדבר המתברר.

וכן עד"מ הבירור של הגבינה מה שנברר האוכל מתוך הפסולת דהיינו מן הקום ומי חלב ונעשה גבינה והיינו ע"י עור הקיבה שנותנים בה כידוע.

וכן, דרך משל, בבירור הגבינה: האוכל נברר מתוך הפסולת, כלומר מתוך הקום ומי החלב, ונעשית גבינה; והדבר נעשה באמצעות עור הקיבה שמכניסים בה, כידוע.

משל קרוב יותר הוא הכנת גבינה. מכניסים לחלב חתיכה מעור הקיבה (רנט), והאוכל נפרד מן הפסולת — הקום ומי החלב שנשארים — ונעשה גבינה.

והנה עצמיות הטעם של עור הקיבה אינו נמצא ונרגש לא בהגבינה ולא בהקום (כ"א) אעפ"כ [אף על פי כן] הוא פועל הבירור שמתברר האוכל מהפסולת וישתנה למעליותא.

והנה, טעמו העצמי של עור הקיבה אינו נמצא ואינו מורגש לא בגבינה ולא בקום (אלא); ואף על פי כן, הוא פועל את הבירור, כך שהאוכל נברר מן הפסולת ומשתנה לטובה.

טעמו של הרנט עצמו אינו מורגש לא בגבינה ולא בנוזל, ובכל זאת הוא גורם להפרדה ומשנה את החלב לטובה. המילים "אלא" מופיעות בסוגריים במקור העברי; המשפט שלם גם בלעדיהן.

וכך הוא ענין בחכמה אתברירו שמברר הבירורים שיהיה נפרד הטוב מן הרע. מה שמקודם היה הטוב מעורב ברע

וכך הוא ענין "בחכמה אתברירו": החכמה מבררת את הבירורים, כדי שהטוב ייפרד מן הרע. קודם לכן היה הטוב מעורב ברע,

כעת מיישמים את המשל: החכמה מבצעת את הבירורים כדי שהטוב ייפרד מן הרע. קודם לכן היה הטוב מעורב ברע, והחלק הבא מציג את התוצאה.

לכן לא היה בו טעם עד"מ וע"י החכמה נעשה הבירור ויופרדו הסיגים והפסולת אז נתגלה הטוב כו'.

ולכן, דרך משל, לא היה בו טעם; ועל ידי החכמה נעשה הבירור, הסיגים והפסולת נפרדים, ואז מתגלה הטוב וכו'.

כל עוד הטוב היה מעורב ברע, לא היה לו "טעם", כלומר לא הייתה בו מעלה שאפשר להבחין בה. כאשר החכמה מפרידה את הסיגים והפסולת, הטוב מתגלה.

וזהו ג"כ ענין המלח שהמלח מפליט הדם מן הבשר שמברר הפסולת מן האוכל לפי ששרשו מגבורות דאבא דבחכמה אתברירו ולכן אף שבעצמו אין בו טעם עכ"ז [עם כל זה] הוא פועל טעם בהבשר.

זהו גם עניינו של המלח: המלח מוציא את הדם מן הבשר, כלומר, הוא מפריד את הפסולת מן המאכל, משום ששרשו בגבורות דאבא, שהרי "בחכמה מתבררים". לכן, אף שאין בו עצמו טעם, הוא בכל זאת מעניק טעם לבשר.

המלח עושה בדיוק זאת: הוא מוציא את הדם מן הבשר ומפריד את מה שאסור לאכול מן הראוי לאכילה, כפי שנעשה בהמלחת בשר כדי להכשירו. מכיוון שהמלח מושרש בגבורות דאבא, שבהן שייך הכלל "בחכמה מתבררים", הוא מעניק טעם לבשר אף שאין לו טעם משל עצמו.

ע"ד הבירור וטעם הגבינה ע"י המחבץ כו' (ועמ"ש עוד מענין מלח בביאור ע"פ והיה לכם¹⁸ לציצית¹⁹ כפי ברית מלח עולם היא²⁰ כו' ע"ש).

כדומה לבירור ולטעם הגבינה הנוצרים באמצעות חומר ההקרשה וכו'. (וראו גם את מה שנכתב בהמשך על עניינו של המלח בביאור על הפסוק "והיה לכם לציצית", בפירוש "ברית מלח עולם היא" וכו'; ראו שם.)

המלח פועל כדומה לחומר ההקרשה, שמברר את החלב ומעניק לגבינה את טעמה. הסוגריים מפנים לדיון נרחב יותר במלח בביאור על במדבר 15:39, העוסק בציצית. שם מסביר אדמו"ר הזקן מדוע כהונת אהרן נקראת "ברית מלח עולם" (במדבר 18:19).

ושרש של בחיי מלח הוא בחיי בוצינא דקרדוניתא²¹ שהוא בחיי קו המדה.²² כי מלח בגימ' [בגימטריא] מזלא ואבא יונק ממזלא, ושרש מזלא נמשך ממזל"ס [ממוחא סתימאה] שבו מלוכש גבורה דעיי [דעתיק יומין] שנק' בוצינא דקרדוניתא.

שורשה של בחינת המלח הוא בבחינת בוצינא דקרדוניתא, שהיא בחינת קו המידה. שכן מל"ח בגימטריה מזל"א, ואבא יונק ממזלא; ושורש המזל נמשך ממוחא סתימאה, שבה מלוכשת גבורה דעתיק יומין, הנקראת בוצינא דקרדוניתא.

שורשו העמוק ביותר של המלח הוא בוצינא דקרדוניתא, המונח שבזוהר למקור הנעלם של הדין, המודד את כל מה שבא אחריו ונקרא קו המידה. הקשר הוא בגימטריה: מל"ח ומזלא, שממנו אבא יונק, שווים שניהם 78; והמזל מושרש במוחא סתימאה, המוח הנעלם של אריך אנפין, שבה מלוכשת גבורה דעתיק יומין — היא עצמה בוצינא דקרדוניתא.

וענין קו המדה שהוא המודד לכל המשכות האורות וכלים איך וכמה יומשך (וזהו ענין מ"ש אורך היריעה האחת²³ שמנה ועשרים באמה.

עניינו של קו המידה הוא שהוא מודד את כל המשכות האורות והכלים: באיזה אופן וכמה יימשכו. (וזהו פירוש הכתוב: "אורך היריעה האחת שמנה ועשרים באמה":

קו המידה קובע את מידתה של כל המשכה של אור ושל כל כלי: באיזה אופן וכמה מהם יימשכו. אדמו"ר הזקן מדגים זאת ביריעות המשכן, שכל אחת מהן "שמנה ועשרים באמה" (שמות 26:2).

שנמדד באמה היא בחיי קו המדה, ועד"מ האמה שמוודיין בו שאף שנותן מדה לכל הדברים מ"מ הוא עצמו אינו מלוכש בהם כו').

העובדה שהמידה ניתנת "באמה" היא בחינת קו המידה. וכמשל האמה שבה מודדים: אף שהיא נותנת מידה לכל הדברים, היא עצמה אינה מתלבשת בהם וכו').

האמה שבה נמדדת היריעה מסמלת את קו המידה. סרגל המדידה נותן לכל חפץ את מידתו, אך אינו נעשה בעצמו חלק ממה שהוא מודד; כך גם המלח מעניק טעם בלי להיות בעצמו מאכל.

ולכן צריכין להניח מלח על השולחן להגין מן היסורין כי מפני שהוא שרש כל הגבורות ע"כ הוא ממתיק הדינים שאין הגבורות נמתקין אלא בשרשן:²⁴

לכן צריך להניח מלח על השולחן כדי להגן מפני ייסורים. מכיוון שהוא שורש כל הגבורות, הוא ממתיק את הדינים, שכן הגבורות אינן נמתקות אלא בשורשן.

כך מוסבר המנהג להניח מלח על השולחן בשעת הסעודה, כדי להגן מפני ייסורים. הדינים נמתקים רק במקורם, והמלח, שהוא שורש כל הגבורות, יכול אפוא להמתיק אותם. הדבר מזכיר את הגמרא שהובאה בתחילת הדברים: המלח ממתיק את הבשר, כשם שהייסורים ממתקים את עוונותיו של אדם (Berachos 5a).

קטע 2 • 21

הקבלה — המלח של התורה

2 והנה כמו"כ [כמו כן] יש בחיי זו גם כן בתורה, שבחיי חכמת הקבלה²⁵ היא גם כן בבחי' המלח.

וכך גם בתורה קיימת בחינה זו: חכמת הקבלה היא גם בבחינת מלח.

דימוי המלח עובר כעת אל התורה. חכמת הקבלה, החלק הנסתר של התורה, היא ה"מלח" של התורה.

שהיא בעצמה נסתרה ונעלמה שאינה מושגת בבחינת טעם ממש כמו שיש לנו השגה וטעם בהגלות

לנו.²⁶

שכן היא עצמה נסתרת ונעלמת, ואינה מושגת כטעם ממש, כפי שיש לנו הבנה וטעם בדברים שהתגלו לנו.

כמו מלח, את הקבלה אין "טועמים" כשהיא לעצמה: עניינה נסתר ונעלם, ואי אפשר להשיגה באותה הבנה והנאה שיש לנו בחלקים הגלויים של התורה. הניסוח מהדהד את דברים כ"ט, כ"ח: "הנסתרות לה' אלקינו, והנגלות לנו ולבנינו".

קטע 3 • 31

מלח על כל קרבן: הברית

3 ואעפ"כ [ואף על פי כן] המלח הוא הנותן טעם בכל המאכלים גם בלחם גם בבשר. שכל הנהגות העולמות

הוא ע"פ פנימיות [פנימיות / פנימית] התורה וכל התורה נאמרה ע"פ הקבלה.

ובכל זאת, המלח הוא שנותן טעם לכל המאכלים, הן ללחם הן לבשר. שכן כל הנהגת העולמות היא על פי פנימיות התורה, וכל התורה נאמרה על פי הקבלה.

אף שלחכמה הנסתרת אין "טעם" משל עצמה, היא נותנת טעם להכול, כמו המלח — ללחם ולבשר כאחד. הסיבה לכך היא שהעולמות מתנהלים על פי פנימיות התורה, וכל התורה הגלויה ניתנה על פי הקבלה, ולכן החכמה הנסתרת מעצבת את כולה.

וכן גם באדם העוסק בתורה הוא כן שהמלח הוא נותן טעם בלחם ובשר כו'. וכמ"ש כולם בחכמה

עשית²⁷ וע"כ גם בקרבנות נאמר ולא תשבית מלח²⁸ כו'.

וכך גם אצל אדם העוסק בתורה: המלח הוא שנותן טעם ללחם ולבשר וכו'. וכמו שכתוב: "כולם בחכמה עשית"; ולכן גם בקרבנות נאמר: "ולא תשבית מלח" וכו'.

כך גם אצל אדם הלומד תורה: ה"מלח" נותן טעם ל"לחם ולבשר" שלו. מכיוון ש"כולם בחכמה עשית" (תהלים קד, כד), חכמה פועלת בכול; משום כך יש לצרף מלח לקרבנות, שכן הוא בחינת חכמה.

כי בחכמה אתברירו והקרבנות המה ענין בירור נפש הבהמית כוי ונקי המלח ברית אלקיך²⁹ ברית הוא בחינת התקשרות הבורא עם הנבראים שההתקשרות הוא ע"י בחי' זו דבחכמה אתברירו כוי.

כי "בחכמה יתבררו", והקרבנות עניינם בירור הנפש הבהמית וכו'. והמלח נקרא "ברית אלקיך": ברית היא בחינת הקשר של הבורא עם הנבראים, והקשר נעשה באמצעות בחינה זו, של "בחכמה יתבררו" וכו'.

הקרבנות מבררים את הנפש הבהמית, וכל בירור נעשה באמצעות חכמה; לכן המלח שייך להם. הפסוק מכנה את המלח "ברית אלקיך", משום שכרית קושרת בין שני צדדים — כאן, בין הבורא לברואיו — וקשר זה נוצר באמצעות כוח הבירור של חכמה.

(ועיין בזח"א [בוהר חלק א] ויחי דרמ"א ע"ב.³⁰ ועיין בספר עמה"מ [עמק המלך] שער י"ד פי"ד [פרק י"ד / פרשה י"ד] דף פ"ד ע"ד שפי' עדי' בשם ר' [רבי] יהודה חסיד בספר האורה מארז"ל [מאמר רבותינו זכרונם לברכה] פ"ה דב"ב [דבכא בתרא] דף ע"ד ע"ב)

(ועיינו בזוהר, חלק א, ויחי, דף רמא ע"ב. ועיינו בספר עמק המלך, שער יד, פרק יד, דף פד ע"ד, שפירש בדרך זו, בשם רבי יהודה חסיד בספר האורה, את מאמר חז"ל בפרק ה של בבא בתרא, דף עד ע"ב.)

אדמו"ר הזקן מוסיף שתי הפניות. בזוהר (ויחי, רמא ע"ב) נקרא המלח "ברית אלקיך" משום שהוא שוחק וממתיק את המר ונותן בו טעם; עמק המלך, חיבור קבלי, מפרש באותה דרך מאמר חז"ל, בשם רבי יהודה חסיד, בספר האורה.

בענין³¹ ומלחה לצדיקים לעתיד לבוא³² שהוא ענין ברית מלח עולם³³ גנוזה לעתיד לבוא כוי והאכילה והסעודה היא ההשגה ששיגו כוי:

בענין "ומלחה לצדיקים לעתיד לבוא", שהוא ענין "ברית מלח עולם" הגנוזה לעתיד לבוא וכו'; והאכילה והסעודה הן ההשגה ששיגו וכו'.

המאמר הוא מבכא בתרא עד ע"ב: ה' הרג את נקבת הלווייתן ומלח אותה לצדיקים לעתיד לבוא. המליחה הזאת היא "ברית מלח עולם" הגנוזה לעתיד, והאכילה והסעודה הן ההשגה שהצדיקים ששיגו אז.

בעבודה

המאמר מפקי מכך הוראה לאדם הלומד תורה: חכמת התורה הנסתרת היא המלח שנותן טעם לכולה. הקרבנות מייצגים את בירור הנפש הבהמית, הנעשה באמצעות חכמה, ולכן צריך להקריבם עם מלח. המלח מונח גם על השולחן כדי להגן מפני ייסורים, משום שהגבורות נמתקות רק בשורשן.

שאלות לשיחה

1. כיצד ייתכן שלמלח, שאין לו טעם משלו, יש כוח לתת טעם בבשר? כיצד מסביר זאת הלימוד שגבורות דאבא נעשות חסדים דאמא?
2. בדימויים של האדם הממייין אוכל ושל הקיבה הגורמת לחלב להיקרש, מהו היחס בין המברר לבין הדבר המתברר? מה מלמד הדבר על חכמה?
3. מדוע שורש המלח הוא קו המדה, ומה מלמדת האמה על כך?
4. באיזה מובן חכמת הקבלה היא ה"מלח" של התורה, ומה פירוש הדבר שהתורה כולה נאמרה על פיה?
5. מדוע המלח נקרא "ברית", וכיצד סעודת הצדיקים לעתיד לבוא משלימה את התמונה?

מקורות והפניות

הערות

פסוקה 1

1 ולא תשבית מלח

לפי ההערה, מאמר זה נדפס שם בשינויים, ונפתח במילים "עניין המלח". זוהי גרסה נוספת של אותו הסבר, ואפשר להשוות אליה את הנוסח שלפנינו.

הערת קה"ת

נדפס בשינויים בסה"מ תקס"ד ע' פו ומתחיל: ענין המלח. וראה ג"כ סה"מ תקס"ג ח"ב ע' תרפח. קיצור לקמן נ, ג.

2 ולא תשבית מלח

"כל קרבן מנחתך תמלח במלח, ולא תשבית מלח ברית אלקיך מעל מנחתך; על כל קרבנך תקריב מלח". זהו הפסוק שהמאמר מבאר.

Leviticus 2:13 ויקרא ב' י"ג

וְכָל־קֶרְבֶּן מִנְחָתְךָ בַּמִּלַּח תִּמְלַח וְלֹא תִשְׁבִּית מִלַּח בְּרִית אֱלֹקֶיךָ מֵעַל מִנְחָתְךָ עַל כָּל־קֶרְבֶּנְךָ תִּקְרִיב מִלַּח:

And every meal-offering of thine shalt thou season with salt; neither shalt thou suffer the salt of the covenant of thy G-d to be lacking from thy meal-offering; with all thy offerings thou shalt offer salt

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

ויקרא ב, יג.

3

רב אשי שואל אם יש לתת לקרבן טעם כפי שעושה טבח מיזמן; אלא שהגמרא משיבה שמניחים מלח על האיבר, הופכים אותו ומולחים אותו שוב, ואז מקריבים אותו. אביי מוסיף שכך עושים גם בקדרה. הדברים מובאים כדי להראות את תפקידו של המלח בהענקת טעם לבשר.

Menachot 21a:16 מנחות כ"א א:ט"ז

(ויקרא ב, יג) ולא תשבית מלח הבא מלח שאינה שוכנת ואיזו זו מלח סדומית ומנין שאם לא מצא מלח סדומית שמביא מלח איסורוקנית ת"ל תקריב תקריב כל שהוא תקריב מכל מקום תקריב ואפילו בשבת תקריב ואפילו בטומאה

Wikisource Talmud Bavli (CC-BY-SA)

4

פ"ק דברכות דף ה' סע"א

לפי ההערה, הצמח צדק מסביר באור התורה את הקטע הזה בגמרא, שבו המלח ממתיק את הבשר כשם שהייסורים ממרקים את החטא.

הערת קה"ת

נתבאר באוה"ת ויקרא-א ע' רכז.

5

היאכל תפל מבלי מלח

"היאכל תפל מבלי מלח? האם יש טעם בחלבון של ביצה?" שאלתו של איוב מלמדת שהמלח הוא שהופך את האוכל לטעים.

Job 6:6 איוב ו':ו'

הַיֹּאכַל תִּפֹּל מִבְּלִי־מֶלַח אִם־יִשְׁטַעַם בְּרִיר תִּלְמוֹת:

Can that which hath no savour be eaten without salt? Or is there any taste in the juice of mallows

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

איוב ו, ו. ועל"ק בשה"ש ד"ה שחורה הבי' ב' רפ"ה יעו"ש [י, א]. [כ].

6

ריש לקיש מלמד ש"ברית" נאמרת הן על מלח והן על ייסורים: כשם שהמלח ממתיק את הבשר, כך הייסורים ממרקים את כל עוונותיו של האדם. אדמו"ר הזקן מביא זאת כדי להראות את כוחו של המלח להעניק לבשר את טעמו.

Berakhot 5a:19 ברכות ה' א:י"ט

וְהִינֵנוּ דְרָבִי שְׁמַעוֹן בֶּן לָקִישׁ, דְּאָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן לָקִישׁ: נֶאְמַר "בְּרִית" בְּמֶלַח, וְנֶאְמַר "בְּרִית" בְּיִסּוּרִין. נֶאְמַר "בְּרִית" בְּמֶלַח, דְּכָתִיב: "וְלֹא תִשְׁבִּית מִלַּח בְּרִית" וְנֶאְמַר "בְּרִית" בְּיִסּוּרִין, דְּכָתִיב: "אֲלֶה דְּבָרֵי הַבְּרִית", מֵה "בְּרִית" הָאֵמֹר בְּמֶלַח — מֶלַח מְמַתְקֵת אֶת הַבָּשָׂר, אֶף "בְּרִית" הָאֵמֹר בְּיִסּוּרִין — יִסּוּרִין מְמַרְקִין כָּל עֲוֹנוֹתָיו שֶׁל אָדָם.

The word berit "covenant" is mentioned in connection with salt and also with chastenings. With salt, as it is written, "Thou shalt not suffer the salt of the covenant of Thy G-d to be lacking" (Lev. ii. 13); and with chastenings, as it is written, "These are the words of the covenant" (Deut. xxviii. 69). As with the "covenant" mentioned in connection with salt, it is salt which sweetens meat, so with the "covenant" mentioned in connection with chastenings, they are chastenings which purge all the iniquities of man

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC) • Tractate Berakot by A. Cohen, Cambridge University Press, 1921 (Public Domain)

7

שהמלח מתולדות המים

ההערה מצטטת: "וכך גם מלח הארץ: באמצעות חיבור השמש בעוצמתה נעשתה האדמה מלוחה". זהו תיאור מקביל של היווצרות המלח באמצעות השמש.

הערת קה"ת

"וכן מלח הארץ מחמת יחוד השמש בתגבורת נתהווי העפר מלוח" — סה"מ תקס"ג-ב ע' תרפח. וראה באוה"ת ויקרא-א ע' רכז מציין לבחיי בשם הרמב"ן ע"פ לא תשבית מלח. וראה באוה"ת שם ע' רלח.

8

(ועיין במא"א אות מ"ם סעיף ע"א)

לפי ההערה, אור התורה מזכיר את הערך הזה במאורי אור: "מלח עולה בגימטריה שלוש הויות, שלוש גבורות ממותקות". מלח (78) הוא שלוש פעמים 26, ערכה של הויה.

הערת קה"ת

נזכר באוה"ת ויקרא-א ע' רלא "מלח גימטי' ג' הויות ג' גבורות הממתקות".

9

מבואר בע"ח

המראה מקום של קה"ת למילים האלה (ההערה למטה).

הערת קה"ת

ע' ש' הכללים (פ"י). [כ].

10

מבואר בע"ח שמגבורות דאבא נעשו חסדים דאימא

ב-Sha'ar HaKelalim, פרק 10 (כפי שמציינת ההערה של קה"ת), כותב האריז"ל ש"חמש הגבורות של אבא הן החסדים של אמא". זהו העיקרון העומד ביסוד טבעו הכפול של המלח.

Sefer Etz Chaim, Shaar HaKlalim 10:2 עץ חיים, שער הכללים י:ב' ... והה"ג דאבא הם חסדים דאמא וה"ג דאמא נכנסין ביסוד אמא וה"ח דאבא מן החסדים שלו וה"ח דאמא הנעשים גבורות דאבא נכנסין ביסוד אבא הם ג"כ ב' דעות כי אל דעות ה'. והנה נה"י דאבא מתלבשים בנה"י

16 בחכמה אתברירו

שם נאמר ש"בחכמה יתברירו" מופיע "במקומות רבים בזהר הקדוש", והוא מוזהה עם חכמה עילאה, מוחא סתימאה דאריך אנפין, שבאמצעותה התברר עולם התיקון מתוך התוהו. הערת קה"ת מוסיפה שהביטוי עצמו לא נמצא בזהר.

הערת קה"ת

ע"י שער מוחין דצלם (רפ"ח) ובש"י מ"ן ומ"ד (ריש דרוש א' מזח"ב פקודי (רנד, ב) במחשבה אתברירו ושם (סוף דרוש ג') ושם ש' אנ"ך (פ"ט), ועי' אגה"ס קי"ח כ"י בכ"ד בזהר [בדוכתי טובא בזה"ק] בחכ"י כ"י ול"מ. [כ]. וראה לקמן בהגסמן לפ' צו דף יג, ב. וראה לקמן אמור לד, ג. נשא כא, א. ספר המאמרים תש"ח ע' 206 הערה יא.

17 בחכמה אתברירו

שער מ"ן ומ"ד, דרוש א', אחד המקומות שמציינת הערת קה"ת: המלכים שנפלו, שהם מבחינת המוחין, חכמה, הנקראת מחשבה, "נתבררו כולם במחשבה", כפי שאומר הוזהר על פקודי. זהו העיקרון הלוריאני העומד ביסוד "על ידי חכמה הם מתבררים".

Sefer Etz Chaim 39:2 עץ חיים ל"ט:ב

בתחלה אודיעך דרך קיצור כי כל בחי' מ"ן ששנבררו מן הז' מלכים ועולין עד הנוקבא עליונה אינם ראויין להצטייר לעשות מהם בחי' וולד עד פעם ב'. וביאור הענין הוא כך כי הנה נתבאר אצלינו כי מ"ן דאוי"א הם זו"ן שהם הכנים הראשונים שלהם גם נתבאר אצלינו כי כל תפלותינו וכוונותינו הם לברר ולהעלות הניצוצין של ז' מלכים שמתו שהם רפ"ח ניצוצין וע"י תפלותינו אנו מעלין הניצוצין האלו עד יסוד נוקבא דז"א בבחי' מ"ן ונמתקין ונתקנים שם כי יורדין מ"ד במקום ההוא שעלו מ"ן ומב' בחי' אלו נעשה צורת הולד גם ...

Sefer Etz Chaim (Public Domain)

18 "והיה לכם לציצית, וראיתם אותו וזכרתם את כל מצוות ה' ועשיתם אותם". הביאור על פסוק זה עוסק במלח בהרחבה רבה יותר.

Numbers 15:39 במדבר ט"ו:ל"ט

וְהָיָה לָכֶם לְצִיצִית וּרְאִיתֶם אֹתוֹ וּזְכַרְתֶּם אֶת־כָּל־מִצְוֹת ה' וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם וְלֹא־תִתְּנוּ אַחֲרָיָה לְבַבְכֶּם וְאַחֲרַי עֵינֵיכֶם אֲשֶׁר־אַתֶּם זֹנִים אַחֲרֵיהֶם:

And it shall be unto you for a fringe, that ye may look upon it, and remember all the commandments of the L-RD, and do them; and that ye go not about after your own heart and your own eyes, after which ye use to go astray

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

19 בביאור ע"פ והיה לכם לציצית

שם "קו חומטין", שרש"י מפרש כארץ מלחה, מוביל לפסוק "ולא תשבית מלח": המלח הוא שלוש גבורות ממותקות, אותיותיו הן אותיות "לחם", ערכו כערך "מזל"א" ושורשו בגבורות דאבא. כהונת אהרן נקראת "ברית מלח עולם", משום שהמלח הוא בחינת "בחכמה יתבררו".

הערת קה"ת

ראה לקו"ת שלח מו, ג.

20 ברית מלח עולם היא

"כל מתנות הקדשים... נתתי לך ולבניך ולבנותיך איתך לחוק עולם; ברית מלח עולם היא לפני ה'". הביאור על ציצית מסביר מדוע הדבר נקרא ברית מלח.

Numbers 18:19 במדבר י"ח:י"ט

כל תרומת הקדשים אשר ירימו בני ישראל לה' נתתי לך ולבניך ולבנותיך אתה לקח-עולם ברית מלח עולם הוא לפני ה' לך ולזרעך

דאמא והנה היסוד דאבא הוא דוכרא והוא ארוך ויסוד דאמא הוא נוק' והוא קצר וא"כ כשמתלבש יסוד אבא ביסוד אמא נמצא כיון ששיעור יסוד אמא הוא שיעור שלישי א' א"כ יוצא יסוד אבא חוץ ליסוד אמא שיעור ב' שלישים מגולים ונמשך יסוד אבא עד סוף יסוד ז"א עצמו וז"ס הבל הבלים פי' הבל ...

Sefer Etz Chaim (Public Domain)

11 הטעמים נמשכים מחכמה

ההערה מציינת עמוד זה, לצד עץ חיים, כמקור לעיון בכך שהטעמים נמשכים מחכמה.

הערת קה"ת

ראה ע"י שער אבי"ע רפ"א. אוה"ת ראה ע' ב'מח.

12 ע"פ בהעלותך את הנרות

זהו המאמר שאליו מפנה הטקסט. הוא נפתח בדברי רש"י שאהרן נענה: "חייך, שלך גדולה משלהם". המאמר מסביר שטעמים של כל הצמחים ובשרם של בעלי החיים מושרשים בעולם התוהו, ושהבשר שייך לגבורות, ולכן צבעו אדום; לאחר בירורו והעלאתו הוא נכלל בגבורות הקדושה.

הערת קה"ת

לקו"ת לא, ג.

13 סד"ה והיה מדי חודש

בסוף המאמר מוסבר "כל בשר" כיסוד האש, שהוא חיותו של כל יצור חי; לכן פני החיות שבמרכבה הם פני האריה ופני השור. כאשר אדם אוכל בשר והוא נעשה לבשרו, אפשר להעלותו יחד עמו, ולעיתים לבוא "יבוא כל בשר להשתחוות".

הערת קה"ת

לקו"ת ברכה צו, ד.

14 יבא כל בשר להשתחוות

"והיה מדי חודש בחודשו ומדי שבת בשבתו יבוא כל בשר להשתחוות לפניי, אמר ה'". הסיום של המאמר על פסוק זה מובא כמקור לכך שבשר הוא שורש.

Isaiah 66:23 ישעיהו ס"ו:כ"ג

וְהָיָה מִדִּי־חֹדֶשׁ בְּחֹדְשׁוֹ וּמִדֵּי שַׁבָּת בְּשַׁבְּתוֹ יָבֹא כָל־בָּשָׂר לְהִשְׁתַּחֲוֹת לִפְנֵי אֲמֵר ה'

And it shall come to pass, that from one new moon to another, and from one sabbath to another, shall all flesh come to worship before Me, Saith the L-RD

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

15 אודם מן האם

"שלושה שותפים באדם... אמו נותנת את האודם, שממנו באים העור, הבשר, השיער והשחור שבעיני". אדמו"ר הזקן משתמש בכך כדי להראות שהבשר בא מן ה"אם", בינה.

Niddah 31a:18 נדה ל"א:א:י"ח

דְּרִישׁ רַבִּי הֵינָנָא בְּרַ פִּפְא: מַאי דְּכָתִיב "אֶרְחִי וְרַבְעִי זָרִית וְכָל דְּרַכִּי הִסְכַּנְתָּהּ"? מַלְמַד שְׁלֵא נֹצֵר אָדָם מִן כָּל הַטֶּפֶה, אֲלֵא מִן הַבְּרוּר שְׂבָה. תָּנָא דְּבִי רַבִּי יִשְׁמָעֵאל: מִשָּׁל לְאָדָם שְׂזוּרָה בְּבֵית הַגִּרְנָת, נוֹטֵל אֶת הָאוֹכֵל וּמֵנִיחַ אֶת הַפֶּסוּלָה.

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

הערת קה"ת

נדה לא, א.

26 בהנלות לנו

"הנסתרות להוי" אלקינו, והנלות לנו ולבנינו עד עולם, לעשות את כל דברי התורה הזאת." הניגוד שמציב אדמו"ר הזקן בין החכמה הנסתרת ובין "הדברים הנגלים לנו" נשען על מילות הפסוק.

Deuteronomy 29:28 דברים כ"ט:כ"ח

הנסתרת ל Havayah אלקינו והנלות לנו ולבנינו עד עולם לעשות את כל דברי התורה הזאת:

The secret things belong unto the L-RD our G-d; but the things that are revealed belong unto us and to our children for ever, that we may do all the words of this law

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

פסוקה 3

27 כולם בחכמה עשית

"מה רבו מעשיך, ה'! כלם בחכמה עשית; מלאה הארץ קנייך". פסוק זה מראה כיצד חכמה פועלת בכל הדברים, ולכן מלח מלווה כל קרבן.

Psalms 104:24 תהילים ק"ד:כ"ד

מה רבו מעשיך ה' כלם בחכמה עשית מלאה הארץ קנייך:

How manifold are Thy works, O L-RD! In wisdom hast Thou made them all; The earth is full of Thy creatures

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

תהלים קד, כד.

28 ולא תשבית מלח

אוחו פסוק מכנה את המלח "ברית אלקיך" — ביטוי שהאדמו"ר הזקן מסביר כאן כקשר שבין הבורא לבריא.

Leviticus 2:13 ויקרא ב':י"ג

וכל קרבן מנחתך במלח תמלח ולא תשבית מלח ברית אלקיך מעל מנחתך על כל קרבנך תקריב מלח:

And every meal-offering of thine shalt thou season with salt; neither shalt thou suffer the salt of the covenant of thy G-d to be lacking from thy meal-offering; with all thy offerings thou shalt offer salt

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

29 ונקי המלח ברית אלקיך

רבי אחא שואל מדוע נדרש מלח, ומשיב שהוא שוחק וממתיק את המר כדי לתת לו טעם; בלעדי לא היה העולם יכול לשאת את המרידות. המלח הוא הברית שעליה העולם עומד, ולכן הוא נקרא "ברית אלקיך".

Zohar, Vayechi 65:661-66:673 ספר זוהר, ויחי ס"ה:תרס"א-ס"ו:תע"ג

1The first seven lines of the Hebrew text do not appear in our translation. R. Judah said: 'Zebulon and Issachar made an agreement that one should sit and study the Torah while the other went out and made money and supported him. So Zebulon used to traverse the seas with merchandise, and his territory was suitable for this, being on the sea coast. Hence it is written: "Rejoice, Zebulon, in thy going out, and Issachar in thy tents '(Deut. 33, 18).' HE SHALL DWELL AT ... THE HAVEN OF THE SEAS

The Zohar; London, Soncino Press, 1933 (Public Domain)

אתה:

All the heave-offerings of the holy things, which the children of Israel offer unto the L-RD, have I given thee, and thy sons and thy daughters with thee, as a due for ever; it is an everlasting covenant of salt before the L-RD unto thee and to thy seed with thee

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

21 בחי' בוצינא דקרדוניתא

הפתיחה של זוהר על בראשית: "בריש הורמנותא דמלכא, גליף גליפו בטחירו עילאה, בוצינא דקרדוניתא", וכאשר מדדה את המידה יצרה צבעים. הערת קה"ת מביאה זאת כמקור למונח.

Zohar I, 15a זח"א טו, א

הערת קה"ת

ראה זח"א טו, א. יח, ב.

22 בוצינא דקרדוניתא שהוא בחי' קו המדה

כאן זוהר מדבר על "מידת הקו וחוט המידה", בוצינא דקרדוניתא, וקושר זאת ל"מי מדד בשעלו מים". הדבר תומך בזיהוי של בוצינא דקרדוניתא עם קו המידה.

Zohar, Bereshit 7:70-8:83 ספר זוהר, בראשית ז':ע"ח-פ"ג

23 אורך היריעה האחת

"אורך היריעה האחת שמונה ועשרים באמה, ורוחב ארבע באמה". אדמו"ר הזקן מפרש את "באמה" כקו המידה.

Exodus 26:2 שמות כ"ו:ב'

אך היריעה האחת שמונה ועשרים באמה ורוחב ארבע באמה היריעה האחת מדה אחת לכל היריעות:

The length of each curtain shall be eight and twenty cubits, and the breadth of each curtain four cubits; all the curtains shall have one measure

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

שמות כו, ב.

24

"דבר אל אהרן ואמרת אליו: בהעלותך את הנרות, אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות". המאמר על הפסוק הזה מובא בעניין הבשר.

Numbers 8:2 במדבר ח':ב'

דבר אלי אהרן ואמרת אליו בהעלותך את הנרות אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות:

Speak unto Aaron, and say unto him: When thou lightest the lamps, the seven lamps shall give light in front of the candlestick

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

פסוקה 2

25 חכמת הקבלה

ההערה מפנה את הקורא לעמוד זה באור התורה על ויקרא, בעניין "חכמת הקבלה".

הערת קה"ת

ראה אוה"ת ויקרא א' ע' רכו.

30 בזה"א ויחי דרמ"א ע"ב

ההערה מביאה את ציטוט הוזהר מתוך אור התורה על קדושים. על ויקרא (עמ' 230) מעתיק הצמח צדק את אותו קטע מהוזהר ומסביר את הביטוי "הוא ממתיק את המר לתת טעם": מלכות נבנית מהגבורות, ולכן עוצמת הדינים, ה"מרירות", נמשכת ממנה; ובאמצעות הסוד הדינים שבה מתמתקים.

הערת קה"ת

"כתיב לא תשבית מלח ברית אלקיך כו' בגין דאיהו ממרק ומבשם מרירא לאטעמא כו' כי צדיק ד' צדקות אהב דא מלחא בימא ומאן דפריש לון גרם לגרמי מיתה בג"כ לא תשבית מלח עכ"ל" — אוה"ת קדושים-ד ע' א"סב. מובא ביהל אור ע' כו. באוה"ת ויקרא-א ע' רל מעתיק לשון הוזהר הג"ל ומפרש תי' "ומבשם מרירא לאטעמא יש לפרש כי המלי בנינה מהגבורות ע"כ ממנה נמשך תוקף הדינים וזהו ענין המרירו, וע"י הסוד ממתיק דינה" ע"ש באריכות. וראה שם ע' רכו.

31 דב"ב — ע"ב) בענין

ההערה מפנה את הקורא להערה של הרבי שנדפסה ב"הוספות" במהדורת קה"ת, על המילים מ"של בכא בתרא" ועד "בעניין"; שם הסוגריים נסגרים לפני סוף המשפט. תוכן הערת הרבי אינו מובא כאן.

הערת קה"ת

ראה הערת כ"ק אדמו"ר בהוספות — לעיל כ, ב.

32 ומלחה לצדיקים לעתיד לבוא

לוייתן נברא זכר ונקבה, וכדי שלא יחריבו את העולם הרג הקדוש ברוך הוא את הנקבה ומלח אותה עבור הצדיקים לעתיד לבוא. הטקסט מפרש את המליחה הזאת כ"ברית מלח" הנסתר.

Bava Batra 74b:6-7 בבא בתרא ע"ד ב:ר-ז'

... אף לוייתן נחש בריח ולוייתן נחש עקלתון - זכר ונקבה בראם, ואלמלי נזקקין זה לזה - מחריבין כל העולם כולו. מה עשה הקדוש ברוך הוא? סירס את הזכר, והרג הנקבה ומלחה לצדיקים לעתיד לבא, שנגאמר: "והרג את התנין אשר בים". ואף בהמות בהרי אלה - זכר ונקבה בראם, ואלמלי נזקקין זה לזה מחריבין כל העולם כולו. מה עשה הקדוש ברוך הוא? סירס הזכר, וצינן הנקבה ושמרה לצדיקים לעתיד לבא, שנגאמר: "הנה נא כחו ..."

William Davidson, Vocalized Aramaic (CC-BY-NC)

33 ברית מלח עולם

"...ברית מלח עולם היא לפני ה', לך ולזרעך אתך" — נאמר על המתנות שניתנו לאהרן ולבניו. כאן הביטוי מציין את מה שנשמר לעתיד לבוא.

Numbers 18:19 במדבר י"ח:ט"ט

כל תרומת הקדשים אשר ירימו בני ישראל לה' נתתי לך ולבנך ולבנותיך אתה לקח-עולם ברית מלח עולם הוא לפני ה' לך ולזרעך אתך:

All the heave-offerings of the holy things, which the children of Israel offer unto the L-RD, have I given thee, and thy sons and thy daughters with thee, as a due for ever; it is an everlasting covenant of salt before the L-RD unto thee and 'to thy seed with thee

Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA) • JPS 1917 (Public Domain)

הערת קה"ת

במדבר יח, ט.

על המהדורה

המהדורה הזאת כוללת לשון המאמר, התרגום לעברית של ימינו, הביאורים שלנו וההערות.

The Hebrew text of Likkutei Torah: © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted.

התרגום שלנו לעברית של ימינו, מתוך התרגום האנגלי שלנו מלשון הקודש, בלי הערות קה"ת: CC BY 4.0.

הביאורים שלנו, עם הסקירה, השאלות והעמוד לילדים: CC BY-NC 4.0.

The notes: Kehot's marei mekomos ("Sources and References", including the Rebbe's notes) © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted; our notes on them: CC BY-NC 4.0.

Sefaria: Miqra according to the Masorah (CC-BY-SA); The Holy Scriptures: A New Translation (JPS 1917) דרך מקורות מצוטטים, (Public Domain); Wikisource Talmud Bavli (CC-BY-SA); William Davidson Edition - Vocalized Aramaic (CC-BY-NC); Tractate Berakot by A. Cohen, Cambridge University Press, 1921 (Public Domain); Sefer Etz Chaim (Public Domain); The Zohar; London, Soncino Press, 1933 (Public Domain).

המהדורה כולה: CC BY-NC 4.0. מותר להעתיק, להדפיס ולהפיץ בחינם, בציון Kehot Publication Society ו־likuteitorah.com; אסור למכור. <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>

התרגום לעברית נעשה מהמהדורה האנגלית של likuteitorah.com בעזרת בינה מלאכותית (openai/gpt-6-luna-pro:batch), כשלשון המאמר לצדו לבדיקה. עדיין לא עבר עריכה אנושית. כל דבר חשוב יש לבדוק מול לשון המאמר.

הרבי ביקש ללמוד את מאמרי פרשת השבוע, «הפרשה החסידית», באותו שבוע, מחולקים לשבעת ימיו (Sichah of Shabbos Parshas Vayakhel 5725). למה ללמוד, וברכות הרבי: [/likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha/](https://likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha/) (Toras Menachem vol. 42, pp. 306-309).

מיום חגיגי ולא מסחרי. אין כאן מכירה. אין שיוך לקה"ת, ל־Sefaria או לספריית ליובאוויטש. © likuteitorah.com

מתוך likuteitorah.com/he/likutei-torah/vayikra/4/

מוקדש לכבוד

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

אבי הרבי, רבי לוי יצחק